

De kräver vetenskapen tillbaka

Vad är universitetens främsta ansvar gentemot studenterna och samhället idag? Vem blir den verkliga förloraren om vetenskapen grundar sin legitimitet på externa medel? Vilka konsekvenser får ”mätandet” för hur vi uppfattar vetenskapen?

Sharon Rider och Anders Jörnsten (red)
Reclaim the Science – om vetenskapens avakademisering. Gidlunds förlag, 2007

Det är inga lätta frågor redaktörerna och Uppsala-forskarna **Sharon Rider** och **Anders Jörnsten** ger sig i kast med i den nyutgivna antologin *Reclaim the Science – om vetenskapens avakademisering*. Det är dock frågor så centrala för utvecklingen idag att man skulle kunna tro att de står högst på agendan inom samtliga universitet. Vem reflekterar över universitetens verksamhet, dess utveckling samt mål och medel om denna diskussion inte förs av universitetet själva? Dessvärre måste man konstatera att det ärligt reflekterande grepp som genomsyrar antologin snarare hör till undantagen i den debatt som förs idag. En debatt som enligt medverkarna i antologin förs utanför universitetet, på det övriga samhällets villkor snarare än på vetenskapens egna. Det är från samhällets och marknadens klor som skribenterna vill återkräva veten-

skapen, om jag förstår titeln och den röda tråden korrekt.

Antologin behandlar läget i Sverige, men på de allra flesta punkter kunde det lika väl vara den finländska universitetsvärlden som står under lupp. Problematiken kan beskrivas ur många olika synvinklar. Båda länderna har övergått från regel- och målstyrning till resultatstyrning, en reform som sätter allt större press på universitetet att se till att examina stämplas som på rullande band. I bidraget ”En studierektors dilemma” argumenterar **Lars Fälting** för att till och med diskursen om vad kunskap är hotas utifrån, med de krav på anställningsbarhet som sipprar in i universitetsvärlden från marknaden. Också **Michael Gustavsson** betecknar sitt bidrag snarare som ett vittnesbörd än som någon vetenskaplig rapport, men liksom i Fältings text ger inifrånperspektivet snarare mer kött på benen för meningsfull reflektion. Hans bidrag ”Reflektion och likriktning” behandlar förtjänstfullt problematiken på den punkt där den riskerar lämna de mest alarmerande spåren – lärarutbildningen. Frågeställningen kunde formuleras enligt

följande – om den utbildning som blivande lärare går igenom inte lämnar utrymme för kritiskt tänkande, hur kan man då förvänta sig att de själva ska kunna förmedla ett dylikt? Genomströmningens konsekvens, likriktningen, syns extra mycket i en utbildning som förutsätter mångfald. När ”det vetenskapliga” ska passa in både i historians och i fysikens didaktik blir resultatet ett så urholkat begrepp att tillämpningen blir närmast obegriplig, visar Gustavsson i det bidrag som blev min personliga favorit.

På delad första plats ligger **Ylva Hasselbergs** bidrag ”Ytlandet”, som behandlar ett liknande tema – hur statens förhållande till forskarutbildningens struktur i Sverige har och kan fortsätta påverka forskarnas professionella självuppfattning. Den stipendieforskare i Finland som tror att allt är grönnare på andra sidan viken får säkert stor behållning av Hasselbergs bidrag. I Sverige måste forskare vara anställda och avlönade, men den fördelen kommer med sin baksida – en fyraårsgräns för doktorsavhandlingen. De strukturella förändringar som forskarutbildningen genomgått i Sve-

rige kan och har redan fått allvarliga konsekvenser för forskarnas identitet, enligt Hasselberg. Allt fler ser arbetet med avhandlingen mera som ett jobb än ett kall, ett jobb som är färdigt när tiden runnit ut. Snabbhet prioriteras framom ärlig reflektion och problematisering. Disputationen fungerar inte längre nödvändigtvis som professionsinträde till en forskarkarriär, konstaterar Hasselberg.

Att ge en bra antologi rättvisa i en kort recension är i sig närapå omöjligt, vad gäller *Reclaim the Science* är det lika bra att stanna vid favoriterna och låta läsarna hitta resten av guld Klimparna. Men nämnas bör också Sharon Riders ”Om medel och mål i humanvetenskaperna”, **Janken Myrdals** ”Kampen mellan naturvetenskap och humanvetenskap” och **Christian** och **Sebastian Abrahamssons** ”Kreativitet och socialisationen”. Synd bara att pärmerna blev så tråkiga.

Sara Othman

Studerar filosofi vid Åbo Akademi
sothman@abo.fi